

74. rocznica egzekucji majora Aleksandra Rybnika „Jerzego”

W piątek mija 74. rocznica śmierci mjr. Aleksandra Rybnika ps. „Jerzy”, żołnierza Korpusu Obrony Pogranicza (KOP), Armii Krajowej (AK) oraz Zrzeszenia „WiN”, walczącego po wojnie z władzą komunistyczną Polski Ludowej. Komunistyczny wymiar sprawiedliwości skazał „Jerzego” wraz z sześcioma podkomendnymi na karę śmierci.

Aleksander Rybnik ps. „Jerzy”, awansowany pośmiertnie do stopnia podpułkownika, był majorem kawalerii Wojska Polskiego. Uczestniczył w kampanii wrześniowej w 1939 r., w czasie której dowodził kampanią piechoty KOP. Po klęsce wojny obronnej działał w konspiracji na Wileńszczyźnie, gdzie od kwietnia 1941 r. został komendantem garnizonu Wilno. 12 kwietnia tego samego roku został aresztowany przez sowieckie NKWD z zamiarem deportacji na Syberię. Cudem uniknął wywózki, ponieważ udało mu się 22 czerwca 1941 r. zbiec z transportu kolejowego podczas bombardowania dworca.

W dalszym ciągu prowadził działalność konspiracyjną będąc docenionym przez Komendę Główną AK, która powierzyła mu funkcję komendanta Obwodu Armii Krajowej „Słonim” na początku 1942 r. Następnie, gdy groziło mu aresztowanie ze strony niemieckich władz okupacyjnych w drugiej połowie 1943 r. schronił się na terenie województwa białostockiego, gdzie od grudnia 10 grudnia pełnił obowiązki komendanta Obwodu Białystok Powiat. Od października 1944 r. już po zajęciu Białostocczyzny przez Armię Czerwoną awansowany na dowódcę Inspektoratu Białostockiego AK.

Po zakończeniu II wojny światowej działał w antykomunistycznym Podziemiu Niepodległościowym. 8 lipca 1945 r. stoczył zwycięską bitwę pod Ogółami z 1 pułkiem piechoty LWP, oddziałami UB wspartym artylerią oraz wojskami NKWD.

Po rozwiązaniu Armii Krajowej w październiku 1945 r. został mianowany przez Zarząd Zrzeszenia WiN zastępcą Prezesa Okręgu Białystok WiN.

Został aresztowany 19 kwietnia 1946 roku we wsi Rybaki, przez grupę Ludowego Wojska Polskiego pozorującą oddział Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. Sądzony w pokazowym procesie Inspektoratu Suwalsko-Augustowskiego WiN (24 oskarżonych), który odbywał się w sali białostockiego kina „Ton” w dniach 18–20 lipca 1946 roku. Proces był szeroko opisywany w prasie. Rybnika wraz z sześcioma podwładnymi skazano na karę śmierci. Wyrok został wykonany 11 września 1946 roku w białostockim więzieniu. Miejsce pochówku do chwili obecnej pozostaje nieznane.

Za działalność niepodległościową został odznaczony Orderem Virtuti Militari V klasy (1945) oraz Krzyżem Walecznych (1943).

11 września 2006 roku w 60. rocznicę egzekucji majora „Jerzego” na ścianie budynku kina „Ton” w Białymstoku została umieszczona tablica „Pamięci ppłk. Aleksandra Rybnika”.

Cezary Rutkowski

